

International Journal of **Kannada** Research

www.kannadajournal.com

ISSN: 2454-5813
IJKR 2017; 3(4): 64-68
© 2017 IJKR
www.kannadajournal.com
Received: 11-08-2017
Accepted: 12-09-2017

ಒಡಲಾಳ: ಹಸಿವು, ಮೌನ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಭಟನೆ

ಡಾ. ವೆಂಕಟಗಿರಿ ದಳವಾಯಿ

ಡಾ. ವೆಂಕಟಗಿರಿ ದಳವಾಯಿ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ಡಾ.ಆರ್.ಸಿ.ಹಿರೇಮಠ ಕನ್ನಡ
ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ -
೫೮೦೦೦೩

ಒಡಲಾಳ ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ಅವರ ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿ. ಇದು ೩೪ ಪುಟಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಕಿರುಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಥೆ ಒಂದು ದಿನದ ಘಟನೆಗಳ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಸಾಕವ್ವನದು ನಾಲ್ಕು ಕಂಬದ ತೊಟ್ಟಿ ಮನೆ. ಅವಳು ಗಂಡಸಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ದುಡಿದು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಆ ತೊಟ್ಟಿಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅಂತಹ ಮನೆ ಈಗ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನತಿಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಸಾಕವ್ವನ ಖಾಸ ಹುಂಜವೊಂದು ಕಳೆದು ಹೋಗಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ಹುಂಜ ದೇವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು. ದೇವರು ತನ್ನ ದೃಢವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಅವಳ ನಂಬಿಕೆ. ಹೀಗೆ ಸಾಕವ್ವ ತನ್ನ ಹುಂಜಕ್ಕಾಗಿ ಹಲುಬುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇವಳ ಮಕ್ಕಳಾದ ಕಾಳಣ್ಣ, ಸಣ್ಣಯ್ಯ, ಗುರುಸಿದ್ದು, ಗೌರಮ್ಮ, ಪುಟಗಾರಿ ಹಾಗೂ ಸೊಸೆಯಂದಿರು ಹುಂಜದ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸಾಕವ್ವನ ದುಃಖ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಊರು ಏಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಎದ್ದ ಸಾಕವ್ವ ತನ್ನ ಹುಂಜದ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾಳೆ. ಹುಂಜ ರಾತ್ರಿಯೇ ಬಂದು ಮನೆ ಸೇರಿರಬಹುದೆಂದು ಮನೆಯ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ 'ಬಾ.....ಬಾ.....ಕೊ.....ಕೊ'..... ಎನ್ನುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಕಾಳಣ್ಣ ಬೆಳಕು ಮೂಡಿದ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದರಾಯ್ತು. ಈಗ ಮಲಗು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಸಾಕವ್ವ, ಹೊತ್ತು ಮೂಡಿ ಎರಡು ಮಾರು ಬಂದರು ನೀನು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಮನೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಎಂದು ಚಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಳಣ್ಣ ತೆಪ್ಪಗೆ ಮಲಗುತ್ತಾನೆ. ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಯ ಸಾಕವ್ವ ತನ್ನ ಹುಂಜವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ತಿಂದಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಸುಳಿವು ದೊರೆಯಬಹುದೆಂದು ಊರಹೊರಗಿನ ತಿಪ್ಪೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ವೇಷಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬಿಸಿಲಿನ ಜಳ ಹೆಚ್ಚಿ ಯಾವುದೇ ಸುಳಿವು ದೊರೆಯದೆ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಂದಿರುವಾಗ ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಜನರ ಅಪಹಾಸಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದ ಸಾಕವ್ವ ನನ್ನ ಕೋಳಿ ತಿಂದವರ ಮನೆ ಮಣ್ಣಾಗಿ ಎಂದು ಹಿಡಿ ಹಿಡಿ ಶಾಪಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಮಗಳು ಗೌರಮ್ಮ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ. ಒಂದು ಗಡುಗೇಲಿ ನೀರು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ನೀರು ಕುಡಿದ ಸಾಕವ್ವ ಮಗಳ ತಲೆಯನ್ನು ಸವರುತ್ತ ನನ್ನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಕಿರಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತನಾದ ಮಗ ಸಣ್ಣಯ್ಯ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಸ್ತಿ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಕವ್ವನ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಆಸ್ತಿ ತನ್ನ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನಿಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಸಾಕವ್ವ ಸಣ್ಣಯ್ಯನಿಗೆ ದಬಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆದರಿದ ಸಣ್ಣಯ್ಯ ಅವಳನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಸಣ್ಣಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ಚೆಲುವಮ್ಮ ಜಗಳಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಸಾಕವ್ವ ಯಾರಿಗೂ ಬಗ್ಗುವಂತಹವಳಲ್ಲ. ಹಿರಿಯ ಮಗ ಕಾಳಣ್ಣನ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಜಗಳ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಕವ್ವ ಅದೇ ರಾತ್ರಿ ಮೊಮ್ಮಗ ಶಿವೂನೊಂದಿಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗ್ಲಾಸು ಹಿಡಿದು ಬಾಡಿನ ವಾಸನೆ ಮೂಗಿಗೆ ಬಡಿದ ಮನೆಗಳೆಲ್ಲ ಸಾರುಕೇಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಹುಂಜದ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕದೆ ನಿರಾಶಳಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾಳೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಕರ ಬಡತನ. ಇಂದಿನ ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ನಾಳೆ ಕೂಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೇವೆಂದು ಅವರಿವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸಿ ತರಬೇಕು. ಕೂಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೇವೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋದರೂ ಕರೆಯುವವರು ಗತಿ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಣ್ಣ ಸಾಹುಕಾರ ಎತ್ತಪ್ಪನ ಮಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಳ್ಳಕಾಯಿಯನ್ನು ಕದ್ದು ತರುತ್ತಾನೆ. ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಮನಸ್ತಾಪಗಳನ್ನು ಮರೆತು, ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿಸಿ, ಬೆಂಕಿಯ ಸುತ್ತ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತು ಕಳ್ಳಕಾಯಿಯನ್ನು ತಿಂದು ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಡುತ್ತಾರೆ. ನೆರೆ ಮನೆಯ ಕಾಳಕ್ಕನಿಗೂ ಮೂರು

Correspondence
ನಾಗಣ್ಣ ಡಿ.ಎ
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ಡಾ.ಆರ್.ಸಿ.ಹಿರೇಮಠ ಕನ್ನಡ
ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ -
೫೮೦೦೦೩

ಬೊಗಸೆ ಕಳ್ಳಕಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟಲ್ಲ ಮಾರಿ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಪ್ರಾಕ್ಟಿಸ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಿರಿ ಮಗ ಗುರುಸಿದ್ಧನನ್ನು ಕರೆಸುವುದನ್ನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಾಹುಕಾರ ಎತ್ತಪ್ಪನ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಕಳ್ಳಕಾಯಿಯ ಕಳ್ಳತನ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಕಳ್ಳನನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲಾಗದೆ, ಎತ್ತಪ್ಪ ಪೋಲಿಸರಿಗೆ ದೂರು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಪೋಲಿಸ್ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ರೇವಣ್ಣ ಎಂಬ ಪಿ.ಸಿ.ಯನ್ನು ಕಳ್ಳನನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಲು ನೇಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎತ್ತಪ್ಪನ ಮಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾದುಕುಳಿತಿದ್ದ ರೇವಣ್ಣ ಕಾಳಣ್ಣನನ್ನು ಫಾಲೋ ಮಾಡಿ ಬಂದು ಸಾಕವ್ವನ ಮನೆಯ ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೂರುತ್ತಾನೆ. ಗುರುಸಿದ್ಧ ಬಂದು ಹೋದ ನಂತರ ರೇವಣ್ಣ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಚಲಕ ಹಾಕಿ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಕಾದುಕುಳಿತು ಸಾಹುಕಾರರ ಆಳಿನ ಮೂಲಕ ರಾಣಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿಯೇ ಪೋಲಿಸ್ ಜೀಪು ಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಮಾಲಿನ ಶೋಧನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಕಾಯಿ ಇರಲಿ ಎಂದು ಸಿಪ್ಪೆಯು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಹುಕಾರ ಮತ್ತು ಪೋಲಿಸರು ನಿರಾಶರಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕವ್ವ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ಮೊನ್ನೆ ನನ್ನ ಹುಂಜವೊಂದು ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಹುಂಜ ಯಾವ ರೀತಿ ಇತ್ತು ಎಂದು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸಾಕವ್ವ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ತೊಂದು ಹುಂಜವನ್ನು ಹೋಲಿಕೆಗಾಗಿ ತೋರುತ್ತಾಳೆ. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಸಿ ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಇದನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯದ ನಗೆ ಬೀರುತ್ತಾನೆ. ಸಾಕವ್ವ ಇದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಹುಂಜವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ ಎಂದು ಸಪ್ಪೆ ಮೋರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಎತ್ತಪ್ಪ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೋ ಮುದುಕಿ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಬಂದ ಜೀಪು ಸಾಕವ್ವನ ಹುಂಜವನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ಧೂಳೆಬ್ಬಿಸುತ್ತ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಡಲಾಳದೊಳಗಿನ ಒಡಲು.

ಕಥೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕವ್ವನ ಹುಂಜದ ಕಳ್ಳತನವಾಗಿದೆ. ಇದು ಆಕೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಆದರೆ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಅದು ಹುಡುಗಾಟದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದು ದೇವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಹುಂಜ. ಅದು ಕಳೆದು ಹೋದರೆ ಮುಂದೆ ದೇವರು ತನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಾನೋ ಎಂಬ ಭಯ ಒಂದು ಕಡೆ ಅವಳನ್ನು ಕಾಡಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ದೇವರ ಅಜಾಗರೂಕತೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಸಾಕವ್ವ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲೇ ಒಳಗಿನವರ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನವರಿಂದ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹುಂಜ ಅವಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವವರಿಂದಲೇ ಕಳುವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪೋಲಿಸರಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಹುಂಜ ಅವಳ ಎದುರಿಗೆ ಕಳುವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹುಂಜವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸಾಕವ್ವ ದೇವರನ್ನು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಎದುರಿಸಬಲ್ಲಳು. ಆದರೆ ಅನ್ಯರ ಶೋಷಣೆಯ ಎದುರು ಅವಳದು ಮೌನ ಪ್ರತಿಭಟನೆ.

“ಯಮ ಧರ್ಮರಾಜ ಏನ್ಮಾಡೀನು.....?”

ಅಯ್ಯಾ.....ನಮ್ಮ ಹಟ್ಟೀ ಗಾತ್ರದ ಸಿಮ್ಮಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂತ್ಕೊಂಡು....

ಯಮ ದೂತರು ಕರ್ಕ ಬತ್ತಾರಲ್ಲ..... ಅವರ್ಗೆ ಸೀಕ್ ಕೋಡ್ತಾನ.....

‘ಅದ್ಯೂನೂ ನಿಂಗ ಹೆದ್ರಕ ಆಗಲ್ಲಾ.....?’

“ಅಯ್ಯಾ..... ನರಲೋಕದಲಿ ನಾನು ಪಟ್ಟಂತ ಕಷ್ಟಕ ಆ ಸೀಕ್

ಎಲ್ಲಾದ್ದು ತಗಾ.... ಅವ್ನ ಜೊತೇಲೂ ಅದ್ದೆ ಅಂತೀನಿಕನಾ.....

ನಗು ಅನ್ನೋದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗಾಡತೊಡಗಿತು. ಅದು ಸಾಕವ್ವನಿಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅರುವಾಯ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಅವಳು ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ ಅಂದುಕೊಂಡದ್ದು ಯಾರೂ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ”೧ ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ನರಕ ಎನ್ನುವುದು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಜೀವನವೇ ನರಕಂತೆ ಕೆಟ್ಟದು ಎಂಬ ಅರಿವು ಇದೆ. ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಈಕೆಯ ದಿಟ್ಟತನ ಪೋಲಿಸರು ಹುಂಜವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ದಲಿತರ ಇಂದಿನ ದುಸ್ಥಿತಿಗೆ ಉಳ್ಳವರ ಶೋಷಣೆಯೊಂದೇ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಅಜ್ಞಾನ ಒಳಜಗಳಗಳು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ದೇವನೂರರು ತಮಗೆ ದೊರಕಿರುವ ಅನುಭವ ಸಾಮೀಪ್ಯದಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಒಂದನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಮೊತ್ತೊಂದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವಿಕತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ಗಡುಗೇಲಿ ನಾಕು ನೀರು ಕುಡಿದು ಮಗನ ದಿಕ್ಕ ಕಣ್ಣ ಮೆಡರಿಸಿ ‘ಕೇಳವ್ವ ನೀ ಯಾರ? ಅಂದಳು. ಸಣ್ಣ ಕಡ್ಡಿ ಮುರಿದಂತೆ ‘ನಾನು ಅಕ್ಕುದಾರ’ ಅಂದ..... ಆಸ್ತಿ ನನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಜತ ಸ್ವಾರ್ಜತ.....’ ಅಂದಳು. ಸಣ್ಣಯ್ಯನಿಗೆ ಒಂದು ಚಣ ಅದೂ ದಿಟ ಅನ್ನಿಸಿ ದಿಗುಲುಂಟಾಯ್ತು”೨

“ಅತ್ತೆಮ್ಮೋ ನೀವು ಹಿಂಗೇ ಅಂತಾ ಇರಿ. ನಾನು ಹುಚ್ಚತ್ತಿದರೆ ಹುಚ್ಚು ಮುಂಡೆ. ತಲ ಒಳ್ಳಲ ಹುಳಾ ಪತರಗುಟ್ಟವ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂಜಿನ ನಿಮ್ಮ ಹಟ್ಟಿ ಬಿಂಕಿ ಹತ್ತುಬುಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಹೊಲ್ಕು ಧೂಳ ಎರಚುಬುಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕದ್ದು ಹೊಂಟೋಯ್ತಿನಿ.....”೩

ಈ ಮಾತುಗಳು ಬಡತನದಿಂದಾಗಿ ಅವರಲ್ಲುಂಟಾಗಿರುವ ಕಷ್ಟಾಟ, ಆಸ್ತಿಗಾಗಿ ಎಂಥ ಹೀನಾಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಕೈ ಹಾಕುವ ಅಜ್ಞಾನ ಇವು ದಲಿತರ ಇಂದಿನ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅವರ ಕಾಣಿಕೆ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಗೌರಮ್ಮನ ಮಗ ಶಿವೂ ಓದುತ್ತ ಕುಳಿತದ್ದು, ಕತ್ತಲಾಯ್ತು ದೀಪ ಹಚ್ಚು ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಪುಟಗಾರಿ ನಾಳೆ ಕೂಲಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ದುಡ್ಡುತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೋಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಹಣ್ಣ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಅವಳು ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ತರಬೇಕು. ಶಿವೂ ದೀಪ ಹಚ್ಚು ಎಂದು ಹಟಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಗೌರಮ್ಮ ಚಲುವಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಸಾಲ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಚಲುವಮ್ಮನಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಉತ್ತರ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಥೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ, ಉರುಳಿ, ಜೋಳ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಳಣ್ಣ ಕಳ್ಳಕಾಯಿಯನ್ನು ಕದ್ದು ತಂದಾಗ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ಎಲ್ಲರೂ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಚಲುವಮ್ಮ ದೀಪವನ್ನು ತಂದು ಹೊರಗಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಮನಸ್ತಾಪ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಶಮನವಾಗಿರಬಹುದು ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿಕೆಯೆಂದು ಎಂದು ಸಂದೆಹ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಮನೆ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ಬೆಂಕಿಯ ಸುತ್ತಕುಳಿತು ಕಳ್ಳಕಾಯಿ ಗುಡ್ಡಿಯನ್ನು ಕರಗಿಸುತ್ತ, ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಸಾಹುಕಾರ ಎತ್ತಪ್ಪನ ಮಗಳ ವೈಭವದ ಮದುವೆ, ನಡೆದರೂ ಮುಗಿಯದ ಅವರ ದನದ ಹಟ್ಟಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ದನ ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು “ಉಣ್ಣುವಂಥ ನಿತ್ಯದ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ರಿಚುಯಲ್. ಈ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚುವುದೂ, ಅದನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಉಣ್ಣುವುದೂ “ಸಹನಾವವತು| ಸಹನೌಭುನಕ್ತು| ಸಹ ವೀರ್ಯಂಕರ ವಾವಹೈ” ಎಂಬಂವು ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಆದರ್ಶವಾದ ಮಾನವ ಸಾಹಚರ್ಯದ ಕ್ರಿಯೆಗಳೇ”ಳ ಆಗಿವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪದ ಮ.ನ.ಜವರಯ್ಯನವರು ‘ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ’ ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲುವ ಆಧಾರಗಳು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಕದ್ದು ತಂದ ಕಡಲೆಕಾಯಿಯನ್ನು ತಿಂದು ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಎಸೆಯುವ ಈ ಚಿತ್ರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಅಥವಾ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಧ್ವನಿ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಉಳ್ಳವರ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ದುಡಿದರೂ, ದುಡಿದವರ ಒಡಲಿಗೆ ಕೂಳೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಅವ್ಯಕ್ತ ಆಕ್ರೋಶ ‘ಒಡಲಾಳ’ದ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯಾಗಿ, ಆ ಬಡಬಾನಲದ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಕಡಲೇ ಕಾಯಿ ನಾಮಾವಶೇಷವಾಗಿ ಹೋಯಿತು ಎಂಬರ್ಥವಿರಬಹುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಪೋಲಿಸರ ದಾಳಿಗೆ ಕಡಲೆ ಕಾಯಿಯ ಒಂದೇ ಒಂದು ಸಿಪ್ಪೆಯೂ ಸಿಗದೆ ಹೋಗುವುದು. ದುಡಿದ ಒಡಲಿಂದ ಎದ್ದ ಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಉಳ್ಳವರ ಸಿರಿತನ ದರ್ಪ ಅನ್ಯಾಯಗಳೆಲ್ಲ ಕಡಲೆಕಾಯಿಯಂತೆ ಸುಟ್ಟುಬೂದಿಯಾದವು ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಧ್ವನಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಬಹುದು. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಹಾಗೆ ಕದ್ದು ತಂದ ಕಡಲೆಕಾಯಿಯನ್ನು ಹಸಿದ ಒಡಲುಗಳೆಲ್ಲ ಸುತ್ತುವರಿದು ತಿನ್ನುವ ಚಿತ್ರದಿಂದ ಹಸಿವು ಮನೆಮಂದಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತು ತಿಂದಿತು ಎಂಥಲೋ ಅಥವಾ ಮನೆಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಹಸಿವನ್ನೇ ಕಿತ್ತು ತಿಂದರು ಎಂಬ ದ್ವಂದ್ವಾರ್ಥಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.”೫

ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಗುರುತಿಸುವ ಎರಡನೆಯ ಧ್ವನಿ ಸಾಧ್ಯತೆ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಗೆ ದೂರವಾದದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮಹಾದೇವ ಅವರು ವ್ಯಂಗ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ, ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರದು ಆವೇಶ ಆರ್ಭಟಗಳಿಂದ ನಿರ್ಲಿಪ್ತವಾದ ದಾಟಿ. ಅವರ ಪಾತ್ರಗಳು ಮೌನವಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಓದುಗನನ್ನು ಆಲೋಚನೆಗೆ ಈಡುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಧ್ವನಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಬಹುದೆಂಬ ಎಂ. ಜವರಯ್ಯನವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಪ್ಪಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. “ಹೀಗೆ ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಧ್ವನಿ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ನೋಡಿದ ಬಳಿಕವೂ, ಗಂಭೀರವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದು ತಲೆ ಎತ್ತುತ್ತದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಹಟ್ಟಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡುಗಳೆಲ್ಲಾ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡೆಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ದುಡಿಮೆ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಒಡಲಾಳದ ಸ್ಥಿತಿ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯಾಗುವ ಬದಲು, ಅಪರಾಧಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಾಗಿ ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡು ಕೃತಿಯ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿ ಭಾವವಾಗಿ ಅರಳಿರುವ ಹಸಿವು, ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ಅರಳಿರುವ ನೀತಿ ಬಾಹಿರ ಎಂಬ ಕಳಂಕಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಹಸಿವಿನಂಥ ಒಂದೇ ಒಂದು ಭಾವವನ್ನು ಕಥೆಯಾಗಿಸುವ ಇವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಈ ಭಾವವನ್ನು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಜ್ವಲಂತಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಮಾನವ ಪ್ರಯತ್ನ ದುಡಿಮೆ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಮುಂತಾದ ಪೋಷಕ ಭಾವಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಹೊರತಾಗುವ, ಇವರ ಕಥೆಯ

ಸ್ಥಾಯಿಭಾವವಾದ ಹಸಿವು, ಕೊನೆಯವರೆಗೂ, ತನ್ನ ಏಕತಾನತೆಯಿಂದಾಗಿ ಇವರ ಕಥೆಗಳು ಕಲಾತ್ಮಕ ಗೆಲುವಿನಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳು ಒಡಲಾಳದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿ ಎನಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬಹುದು “ಅಲ್ಲಾ ಕನಮೇ ಹಟ್ಟಿಯಮ್ಮಳೆಲ್ಲ ಎತ್ತಾಗು ಹೋಗ್ಗೇನೆ ಗುಡ್ಡಾಕ್ಕಂಡಿದ್ದೀರಲ್ಲ.... ನಿಮ್ಮ ಉಣ್ಣಾಕ ಬಾನಿಂದ ಇಳ್ಳು ಬಂದದಾ....., ಅಂದನು, ಯಾರ ಬಾಯಿಂದೂ ಮಾತು ಹೊರಡದೆ ಕೊನೆಗೆ ತಂಗಿ ಗೌರಮ್ಮ ‘ಕೆಲಕ ಕರದ್ರಲ್ಲಣ್ಣ ವೋಗದು. ನಾವೂನು ಮೇಲ್ವಿದ್ದು ಮೇಗಲ ಕೆರಿಯನೆಲ್ಲ ತಿರಿಕೊಂಡು ಬದ್ದು ನೀ ಯಾರ ಅನ್ನೋರಿಲ್ಲ’ ಅಂದಳು. ಕಾಳಣ್ಣ ನಿಂತವನು ನಿಂತಿದ್ದನು”೬ “ಶಿವೂ ಕುಂತಲ್ಲಿಂದಲೆ ‘ಸೂಳೆ ಹತ್ತವೋ’ ಅಂದನು. ಒಳಗಿಂದ ಗೌರಮ್ಮ ‘ತಾಡಪ್ಪ, ಚಿಕ್ಕಿ ನಾಳಕ ಕಂಬುಕ ಬತ್ತೀನಿ ಅಂದ್ರುಟು ದುಡ್ಡು ಈಸ್ಯ ಬರಾಕ ವೋಗಳೆ... ಬಂದ್ಲೇಲ ಎಣ್ಣ ತತ್ತೀನಿ’ ಅಂದಳು..... ಪುಟಗೌರಿ ಬರಿ ಕಯ್ಯ ಬೀಸುತ್ತ ಒಳಬಂದಳು”೭

ಈ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಉದ್ದುತಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸಾಕಷ್ಟನ ಮಕ್ಕಳು ಸೋಮಾರಿಗಳಲ್ಲ. ಅವರು ಕದ್ದು ತಂದುಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವದವರಲ್ಲ. ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಜಗಳ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕಾಳಣ್ಣ ಎಲ್ಲರೂ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಾರಿಗಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದೀರಿ. ದುಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕುಳಿತಿರುವ ನಿಮಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಚಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ದುಡಿಯುವ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಎರಡೂ ಇದ್ದು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಗೌರಮ್ಮನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ದಿನವಿಡೀ ಊರೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿದರೂ ಇವರನ್ನು ಯಾರು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ದಾರಿಯೇ ಇಲ್ಲದ ಇವರು ಕದ್ದು ತಿಂದು ಬದುಕುವ ದುಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿವಿಧ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿನ್ಯಾಸಗಳ ಹಿಂದೆ, ಕ್ರೂರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳ ಅರಿವು ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾಕಷ್ಟ ಹೆಣ್ಣಾದರೂ ಗಂಡಸನ್ನು ಮೀರಿಸಿ ದುಡಿದು ನಾಲ್ಕು ಕಂಬದ ತೊಟ್ಟಿಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಹೀಗಾಗಿ ದುಡಿಮೆ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆ...

“ಅಣ್ಣೋ ನೆನ್ನ ತಗಡೂರ್ಗ ಹೋಗಿದ್ದಿ. ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರು ಸಿವಬಸಪ್ಪ ಹೋಟಲ್ಲ ನುಗ್ಗುಡ್ಡೂ ಅಂದ್ರ....ಸಿವ ಸಿವಾ ಆ ಪಾಟಿ ಜನ..... ನಾವೇನ ಕಾಸ ಕೊಟ್ಟವೋ ಕಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟವೋ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿ ಕೊಡ್ತಿ ಅನ್ನೋರು. ಸಿವ ಬಸಪ್ಪ ಅನೋವ ಬೆವುತೋದ ಆಮೇಲ ಪೋಲೀಸ್ಸವರು ಇಳುದ್ದು. ನಾವು ಕೊಡ್ತೀವಿ ಸುಮ್ಮಿರಿ ಸುಮ್ಮಿರಿ ಅನ್ನೋರು. ಜನ ಅನ್ನೋದು ಪೋಜು ನೋಡೊಥರ ನಿಂತಿರೋದು. ತಕ್ಕಳಪ್ಪ ನಾನ್ಯಾಕ ಸುಮ್ಮಿರೋದು. ಅಂದು ಬುಟ್ಟು ನಾನೂವಿ ಕಾಸ ಬಿಸಾಕಿ ದೋಸಾ ಟೀ ಕೊಡ್ತಿ’ ಅಂದೆ. ಶಿವಬಸಪ್ಪ ಅನ್ನೋನು ನನ್ನೇ ದುರುಗುಟ್ಟುಂಡು ನೋಡ್ತ ತಂದ್ಕೊಡನು..... ಎಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿದನು.”೮

ಗುರುಸಿದ್ದು ತಗಡೂರು ಶಿವಬಸಪ್ಪನ ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಸನ್ನು ಬಿಸಾಕಿ ದೋಸೆ ಟೀ ಕೊಡ್ತಿ ಎಂದು ಹೋರಾಟದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ದಲಿತ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮೀರಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಥೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳಮಾಲಿಗಾಗಿ ಪೋಲಿಸರು ಮನೆಯನ್ನು ತೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಗುರುಸಿದ್ದು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರನ ರೂಲುಗೋಲು ಪುಟಗೌರಿಯ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಸವರುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುವುದರ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ನೋಟದಿಂದ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್

ಸ್ವಲ್ಪ ಅಳುಕಿದರು, ಗುರುಸಿದ್ಧವನ್ನು ಗಣ್ಯರ ಮೀಚಾಕ್ರೀನಿ ಮಗನೆ ಎಂದು ಹೆದರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗುರುಸಿದ್ಧವಿನ ಬಾಯಿಂದ ಒಂದು ಮಾತು ಹೊರಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬಿಸಿರಕ್ತದ ಯುವಕನಾದ ಗುರುಸಿದ್ಧ ತಗಡೂರು ಶಿವಬಸಪ್ಪ ನಂತಹವರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರ ಶಾಹಿಯ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಆತ ವಿಫಲನಾಗುತ್ತಾನೆ.

“ಕಾಳಣ್ಣ: ಆ ಎತ್ತಪ್ಪನೋರ ದನದ ಹಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿರೊದನ ಎಮ್ಮೆ ತಾನೆ ಎನಯ್ಯ. ಸಣ್ಣಯ್ಯ: ಒಂದೊಂದುವಿ ಆನಧರ ಹಟ್ಟಿದಪ್ಪ ಅವ. ಸಾಕವ್ವ: ಒಂದು ಎಮ್ಮೆ ಸತ್ತೀಗಪ್ಪ.....ನಮ್ಮ ಕೇರಿದರಿದನಾರು ಬಂಜಿನ ಹಿಂಗ್ತದ.

ಗೌರಮ್ಮ: ಅವ್ವೆ ಸುಮ್ಮಿರು ವಸಿಯಾ. ನೀನು ಮೂರ್ಕಾಸ್ಸು ಕೋಳೋದ್ದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಪಾಡುಪಟ್ಟೆ, ಇನ್ನು ಅವರಗ್ಗೆ ಎಮ್ಮೋದ್ದ ಇನ್ನೆಂಗಾದ್ದು.

ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಂಡ್ತಿ: ಸರಿಯಾಗಂದಿಕಾ ಅತ್ತಮ್ಮ

ಕಾಳಣ್ಣ: ಎತ್ತಪ್ಪನೇನ ದುಡುದು ಬೆವರಿಳಿಸಿ ರಗತ ಬಸುದು ಸಂಪಾದ್ನ ಮಾಡಿದ್ದನ ತಗಾ. ಹೋದ್ರ ಅವನೇ ನೋದ್ದು..... ಗುಡ್ಡ ಹಾಕಿರೊ ಬಡ್ಡಿ ದುಡ್ಡಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಿವುರುಕನ”^೯

ಇಲ್ಲಿಯ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ತಾವು ಶೋಷಿತರು ಎಂಬ ಅರಿವು ಇದ್ದು, ತಮ್ಮ ಶೋಷಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಹಾಗೂ ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ಹಿಡಿತವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯು ಇದೆ. “ಸಾಹುಕಾರರಿಗೂ ಏನೂ ತೊಚದಾಗಿ ಹೊಟ್ಟಿ ಒಳಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟೊಂಡ ರಾಕ್ಷಸರು ಈ ಜನ ತಿಂದಿರಲೂಬಹುದಾ ಅನ್ನಿಸಿತು”

ಸತ್ತ ಎಮ್ಮೆಯನ್ನು ತಿಂದು ತಮ್ಮ ಹಸಿವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಈ ಜನರನ್ನು ತಂದ ಸಾಹುಕಾರರು ಹೇಳುವ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ದಲಿತರ ಭೀಕರ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಈ ದಾರಿದ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಎತ್ತಪ್ಪ ನಂತಹವರ ಪಾಲೇ ಅಧಿಕ ಎಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಯಜಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವೀಯತೆ ನಲುಗಿ ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ಮಹಾದೇವ ಅವರು ವಿಷಾದದಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ.

‘ಗೋಡೆಯ ದೊಡ್ಡ ಮೊಳೇಲಿ ನೂಲೋರಾಟಿಯ ಕತ್ತಿಗೆ ಹಗ್ಗ ಬಿಗಿದು ನೇಣಾಕಿತ್ತು.’ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಯ ಮೂಲಕ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮದ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಶ್ರಮದ ನಿರುತ್ಪಾದಕತೆಯ ಅನರ್ಥವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತಾರೆ. ದುಡಿಮೆಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಬೇಕಿದ್ದ ರಾಟಿ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬಡತನ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗದಿಂದ ದಲಿತರು ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ವೈನೋದಿಕ ರಾಟಿಯಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ವಾಸ್ತವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಗತ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಮಹಾದೇವ ಅವರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ದಲಿತರು ಬಿಡುಗಡೆಯೊಂದಿರದೆ ಅವರ ಶಕ್ತಿ ಏನೆಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

“ಇರುವುದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಹುಟ್ಟುವುದು, ಹೀಗೆ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಜನಗಳು ಶೋಭಾಯಮಾನರಾಗುವುದು, ಒಡಲಾಳದ ಕ್ಷುಲ್ಲಕವೆನ್ನಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದ ದೈನಿಕದ ಜಗಳ ಮತ್ತು ಚೌರ್ಯದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಬೆರಗು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಯಶಸ್ಸು

ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿದ್ದು ಲೇಖಕರ ನೋಟ, ಅಂದರೆ ನೋಡುವ ಅರಿಯುವ ಕ್ರಮ; ತೋರಿಕೆಗೆ ಕ್ಷುಲ್ಲಕವಾಗಿ ಕಾಣುವುದರಲ್ಲೂ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಶಕ್ತಿ. ಸ್ವತಃ ಹರಿಜನ ಕುಟುಂಬವೊಂದರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದು ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಮಹಾದೇವರಂಥ ಲೇಖಕರೊಬ್ಬರು, ತಾವು ಹುಟ್ಟಿದ ತಾಣದಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ದೂರವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಈ ಕಥಾನಕವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಈ ಬರೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅವರಿಗೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ತನ್ನ ಜನದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ಸಲಿಗೆಯನ್ನೂ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ”^{೧೦} ಎನ್ನುವ ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಮಾತುಗಳು ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಮೈಯ ಚರ್ಮ ಸುಕ್ಕುಬಿದ್ದು ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಾಕವ್ವ ಸಾವಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದವಳು. ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಕೊನೆಯ ತನಕವೂ ಹೋರಾಡುವ ಅವಳ ಛಲ ಅದಮ್ಯವಾದದು. ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಓದುಗನ ಅರಿವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆಲೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಮಹಾದೇವರ ಕಥನ ಕ್ರಮ. ಒಡಲಾಳದಲ್ಲಿ ಸಾಕವ್ವ ತನ್ನ ಕಳೆದು ಹೋದ ಒಂದು ಹುಂಜವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಫಲಳಾಗಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಂದು ಹುಂಜವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದುರಂತವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹುಂಜ ಅವಳ ಜೀವನಾಧಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಆ ಹುಂಜದ ಕಳುವಿನಲ್ಲಿ ಸಾಹುಕಾರ ಎತ್ತಪ್ಪ ನಂತಹ ಹಲವಾರು ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ಶಕ್ತಿಗಳ ಕೈವಾಡವಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕವ್ವ ಇದ್ದ ಒಂದು ಹುಂಜವನ್ನು ಪೋಲಿಸರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯವನ್ನು ಮೀರಿದ ವಿಷಾದ ಅಡಗಿದೆ.

ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಕವ್ವನ ಕುಟುಂಬ ನಿಕ್ಕಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಕಾರಣವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಸೆಳೆತಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹಲವು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೃತಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಕುಟುಂಬದ ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಕುಟುಂಬದೊಳಗಿನ ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡುವ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮಹಾದೇವ ಅವರು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅವರ ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಒಡಲಾಳದ ಸಾಕವ್ವ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಜೀವಂತ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಒಡಲಾಳ ಆಶಯ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಗಳ ನಡುವಿರುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಎದುರಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು

1. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಒಡಲಾಳ, ನವ್ವಾಲೆ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೦, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-೨೦
2. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಒಡಲಾಳ, ನವ್ವಾಲೆ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೦, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-೦೭
3. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಒಡಲಾಳ, ನವ್ವಾಲೆ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೦, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-೧೦
4. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಒಡಲಾಳ, ನವ್ವಾಲೆ ಪ್ರಕಾಶನ ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೦, ಮುನ್ನುಡಿ, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-೦೪
5. ಮ.ನ. ಜವರಯ್ಯ, ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೦ ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ- ೧೦೪

6. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಒಡಲಾಳ, ನವ್ವಾಲೆ ಪ್ರಕಾಶನ
ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೦, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-೧೪
7. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಒಡಲಾಳ, ನವ್ವಾಲೆ ಪ್ರಕಾಶನ
ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೦, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-೧೮
8. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಒಡಲಾಳ, ನವ್ವಾಲೆ ಪ್ರಕಾಶನ
ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೦, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-೨೯
9. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಒಡಲಾಳ, ನವ್ವಾಲೆ ಪ್ರಕಾಶನ
ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೦, ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-೨೬
10. ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ, ಒಡಲಾಳ, ನವ್ವಾಲೆ ಪ್ರಕಾಶನ
ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೦, ಮುನ್ನುಡಿ ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ-೦೩